

ازدواج کودکان؛ مطالعه‌ای تطبیقی

هدی مددی

www.ketab.ir

جامعه‌شناسان

سرشناسه: مددی، هدی، ۱۳۷۱-
عنوان و نام‌پدیدآور: ازدواج کودکان؛ مطالعه‌ای تطبیقی
تألیف: هدی مددی

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان
مشخصات ظاهری: ۲۲۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۵۱۷-۶

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه

موضوع: ازدواج کودکان
Child marriage: موضوع
موضوع: ازدواج کودکان -- قوانین و مقررات
Child marriage -- Law and legislation -- Iran
موضوع: ازدواج کودکان -- قوانین و مقررات -- ایران
Child marriage -- Law and legislation -- Iran
موضوع: کودکان -- حقوق و قوانین
Children -- Legal status, laws, etc: موضوع

رده‌بندی کنگره: HQ۷۸۰
رده‌بندی دیویی: ۳۰۸.۱۰۳
شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۱۳۹۳

جامعه‌شناسان

ازدواج کودکان؛ مطالعه‌ای تطبیقی
هدی مددی

چاپ اول: ۱۳۹۸ تهران/ تعداد ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان/ مجتمع چاپ و صحافی لیتوگراف طیف‌کار
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۵۱۷-۶
همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان
ویراستاری: گروه ویراستاری انتشارات جامعه‌شناسان
فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی
دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۱۷
کتاب‌فروشی جامعه‌شناسان
تلفن: ۶۶۹۵۹۶۸۰-۸۱، ۶۶۰۰۰۵۱
تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۹۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب
۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف
(ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM
Email: sociologists15@gmail.com

فهرست

مقدمه.....	۱۱
فصل نخست: جستاری در مفهوم ازدواج کودکان با محوریت ایران و هند	
۱۹.....	۱۹
مبحث نخست: مفهومی و پیشینه‌ی ازدواج کودکان.....	۱۹
گفتار نخست: مفاهیم و معانی ازدواج کودکان.....	۲۰
گفتار دوم: تاریخچه ازدواج کودکان.....	۲۴
مبحث دوم: بررسی مردم‌شناسی ایران.....	۲۷
گفتار نخست: دیدگاه‌های فقهی نسبت به ازدواج کودکان (تزویج ولایی صغار).....	۲۹
بند نخست: دیدگاه موافقین تزویج ولایی.....	۳۱
الف) قرآن.....	۳۱
ب) اخبار و روایات.....	۳۱
ج) اجماع.....	۳۳
بند دوم: دیدگاه مخالفین تزویج ولایی.....	۳۳
الف) رد دلایل موافقان براساس قرآن و روایات.....	۳۳
۱. قرآن.....	۳۴
۲. روایات.....	۳۴
ب) داورى عقلا.....	۳۶
ج) امضایی بودن حکم به تزویج کودکان.....	۳۸
د) قاعده‌ی لاضرر، کرامت و استقلال طفل.....	۴۰
گفتار دوم: ازدواج کودکان در بستر قوانین ایران.....	۴۲
بند نخست: قوانین مربوطه در نظام حقوقی ایران پیش از انقلاب.....	۴۳
بند دوم: اصلاحات ماده ی ۱۰۴۱ و نسخ قوانین مربوطه‌ی پیش از انقلاب.....	۴۵
الف) بلوغ.....	۴۷

۵۰.....	ب) اجازه‌ی ولی قهری.....
۵۲.....	ج) مصلحت.....
۵۲.....	۱. مفهوم مصلحت.....
۵۳.....	۲. ضرورت مصلحت یا کفایت عدم مقسده.....
۵۶.....	بند سوم: اصلاح ماده‌ی ۱۰۴۱ در سال ۱۳۸۱.....
۶۳.....	بند چهارم: زمینه‌های طرح مجدد اصلاح ماده‌ی ۱۰۴۱.....
۷۷.....	گفتار دوم: آمر ازدواج کودکان در ایران.....
۷۸.....	ب) نخست: ازدواج کودکان طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۵.....
۸۴.....	بند دوم: عوامل آثار مرتبط با ازدواج کودکان در پژوهش‌های میدانی.....
۸۵.....	الف) عوامل مؤثر در شکل‌گیری و تداوم ازدواج کودکان.....
۸۵.....	۱. نقش جنسیت و نگران‌ها، جنسیتی.....
۸۶.....	۲. وضعیت اقتصادی خانواده و مسکن سکونت.....
۸۷.....	۳. سطح سواد و ترک تحصیل.....
۸۷.....	۴. سنن و رسوم.....
۸۸.....	۵. نقش قوانین ثبت ازدواج‌ها و آگاهی.....
۹۲.....	۶. اعتقادات مذهبی.....
۹۲.....	ب) آثار ناشی از ازدواج کودکان.....
۹۵.....	مبحث سوم: ازدواج کودکان در هند.....
۹۶.....	گفتار نخست: اقتضائات نظام حقوقی هند و چالش‌های اعمال قوانین در آن.....
۱۰۴.....	گفتار دوم: اصلاحات دینی و سیر تحول موضع نظام حقوقی هند به رده‌های کودکان.....
۱۱۵.....	فصل دوم: چرایی و پیامدهای ازدواج کودکان
۱۱۵.....	مبحث نخست: چرایی ازدواج کودکان.....
۱۱۷.....	گفتار نخست: هنجارهای نابرابر و سلسه مراتب جنسیتی.....
۱۲۰.....	گفتار دوم: بسترهای اقتصادی.....
۱۲۰.....	بند اول: درآمد پایین خانواده.....
۱۲۱.....	بند دوم: انگیزه‌ی دریافت مهریه و جهیزیه.....
۱۲۲.....	گفتار سوم: تأثیر مذهب.....
۱۲۵.....	گفتار چهارم: حفظ شرافت و آبرو.....

گفتار پنجم: درگیری‌ها و بحران‌های بشردوستانه.....	۱۲۸
گفتار ششم: فقدان تحصیلات یا ترک تحصیل.....	۱۲۹
مبحث دوم: پیامدهای ازدواج کودکان.....	۱۳۳
گفتار نخست: پیامدهای مرتبط با سلامت جسمی و روحی.....	۱۳۴
بند نخست: مرگ و میر حین زایمان.....	۱۳۴
بند دوم: فیستول مامایی و پرولاپس رحم.....	۱۳۶
بند سوم: بارداری‌های ناخواسته و دشواری‌ها در تنظیم خانواده.....	۱۳۷
بند چهارم: ابتلا به بیماری‌های مقاربتی.....	۱۳۹
بند پنجم: خشونت خانگی.....	۱۴۱
گفتار دوم: مذاهب اجتماعی.....	۱۴۳
بند اول: محدودیت در حرکت و تصمیم‌سازی.....	۱۴۳
بند دوم: انزوای اجتماعی.....	۱۴۴
بند سوم: طلاق.....	۱۴۶
بند چهارم: مهاجرت.....	۱۴۷
بند پنجم: تن‌فروشی.....	۱۴۹
بند ششم: ترک یا عدم تحصیل.....	۱۴۹
بند هفتم: بازتولید هنجارهای نابرابری و آثار فزاینده آن.....	۱۵۲
گفتار سوم: تأثیرات اقتصادی.....	۱۵۳
فصل سوم: نظام بین‌المللی حقوق بشر و ازدواج کودکان.....	۱۵۹
مبحث اول: سیر اسناد بین‌المللی.....	۱۵۹
گفتار نخست: اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر تا کنوانسیون محو کلیه‌ی اشکال تبعیض علیه زنان.....	۱۶۰
بند نخست: اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر تا اعلامیه‌ی ۲۰۱۸ مجمع عمومی.....	۱۶۰
بند دوم: اعلامیه‌ی ۲۰۱۸ مجمع عمومی تا تصویب میثاقین.....	۱۶۶
گفتار دوم: کنوانسیون محو کلیه‌ی اشکال تبعیض علیه زنان و کنوانسیون حقوق کودک.....	۱۶۹
بند اول: آشنایی با کنوانسیون محو کلیه‌ی اشکال تبعیض علیه زنان، کنوانسیون حقوق کودک.....	۱۶۹

- بند دوم: چالش ماده‌ی یک کنوانسیون حقوق کودک..... ۱۷۲
- بند سوم: اصول کنوانسیون محو کلیه‌ی اشکال تبعیض علیه زنان و کنوانسیون حقوق کودک..... ۱۷۴
- الف) منع تبعیض..... ۱۷۵
- ب) برابری..... ۱۷۷
- ج) تعهدات دولت‌های عضو..... ۱۷۸
- د) رعایت مصالح عالی‌هی کودک..... ۱۷۹
- هـ) تبعیض به عقاید و نظرات کودک..... ۱۷۹
- و) رشد، تعالی، آزادی کودک..... ۱۸۳
- مبحث دوم: حق‌های بشری متأثر از ازدواج کودکان..... ۱۸۴
- گفتار نخست: بی‌حقوق و آزادی..... ۱۸۴
- بند نخست: اسناد مربوط..... ۱۸۴
- بند دوم: حق بر حیات، سلامتی و رفاه کودک..... ۱۸۶
- گفتار دوم: حق زندگی عاری از خشونت، بهره‌وری و سوءاستفاده..... ۱۸۷
- بند نخست: اسناد مربوط..... ۱۸۷
- بند دوم: حق زندگی عاری از خشونت، بهره‌وری، سوءاستفاده و ازدواج کودکان..... ۱۸۹
- گفتار سوم: حق بر آموزش و توسعه‌ی همه‌جانبه‌ی کودک..... ۱۹۱
- گفتار چهارم: حق بر حریم خصوصی و زندگی در محیط خانوادگی..... ۱۹۶
- بند نخست: حق بر حریم خصوصی..... ۱۹۶
- بند دوم: حق بر زندگی در محیط خانواده..... ۱۹۷
- نتیجه‌گیری و پیشنهادات..... ۱۹۹
- منابع..... ۲۰۷
- کتاب..... ۲۰۷
- مقاله..... ۲۰۹
- سایت..... ۲۱۱

مقدمه

ازدواج از قدیمی‌ترین نهادها در تاریخ بشریت است که در طول زمان و جوامع گوناگون صورت‌های مختلفی به خود گرفته است؛ تلقی ازدواج به عنوان امری کاملاً شخصی و خصوصی یا مسأله‌ای که مداخله‌ی جامعه یا دولت را مطالبه نماید، مورد اختلاف است و هریک از این دو رویکرد دارای طرفدارانی است اما آنچه عمراً شاهد می‌شود وجود بیش شرط‌ها و موانعی برای ازدواج است که در بسترها و جوامع مختلف متفاوت بوده و هست.

یکی از شرایط ازدواج سن است. عامل سن دربرگیرنده‌ی عناصری است که می‌تواند حاکی از توانایی شخص برای ازدواج باشد. سن مناسب برای ازدواج از گذشته تا کنون در سنن، ادیان، مذاهب، فرهنگ‌ها و قوانین بسیار مختلف مشخص شده است. ما اکثراً حداقل سن مورد نیاز برای دختران، کمتر تعیین شده است.

در گذشته و تا حدود یک قرن قبل، ازدواج، سنین کودکی یا نوجوانی متعارف تلقی شده و این وضعیت با وجود اختلاف در شدت و میزان آن اختصاص به جامعه‌ی خاصی نداشته است؛ توجه به نقش عامل سن و تلقی برخی ازدواج‌ها به عنوان ازدواج کودکان کمتر از یک قرن سابقه دارد. تعیین حداقل سن ازدواج بر برخی پیش‌شرط‌ها و موانع ازدواج تاثیرگذار است که توانایی رضایت به ازدواج و انجام تعهدات ناشی از ازدواج از آن جمله می‌باشند.

صحت ازدواج کودکان برای نخستین بار توسط سازمان بین‌المللی غبردولتی «ریش سفیدان»^۱ مورد تردید قرار گرفت و محققان درصدد کشف

علل وقوع این گونه پیوندها و تداوم آنها حتی در جوامع توسعه‌یافته برآمدند. هنجارهای تبعیض‌آمیز جنسیتی، سطح پایین اقتصادی و کمبود تحصیلات از علل عمده‌ی این سنخ از ازدواج شناسایی شد و پیامدهای منفی گسترده‌ی ازدواج‌های زودهنگام برای سلامت جسمی، جنسی و روحی کودک و توسعه‌ی جامعه، رسیدگی بیشتر به این پدیده را ضروری نمود.

پس از طرح مسأله‌ی ازدواج کودکان توسط ریش‌سفیدان، «صندوق کودکان ملل متحد»^۱ با عنایت به آثار منفی ازدواج کودکان بر نقض حقوق بشری ایشان از جمله حق حیات، سلامت، آزادی بیان و انتخاب، منع خشونت، بهره‌ی جنسی، آموزش و... و نیز با توجه به شیوع گسترده‌ی آن در چهار رسانی، ازدواج کودکان را در دستور کار خود قرار داد و ازدواج کودکان را به نوع ازدواج در کمتر از سن ۱۸ سال تعریف کرد؛ پس از شروع فعالیت‌های نهادهای بین‌المللی مرتبط مانند صندوق کودکان ملل متحد، صندوق جمعیت ملل متحد، کمیته‌ی حقوق کودک و کمیته‌ی محو تبعیض علیه زنان، کشورها سناریو برای شناسایی ریشه‌های ازدواج کودکان، اصلاح قوانین و تدوین برنامه‌های جامع مقابله با آن را آغاز کرده‌اند و در بسیاری از جوامع آمارها به‌طور فزاینده‌ای داشته‌اند اما کشورهای بسیاری همچنان نرخ بالای ازدواج کودکان را شاهد هستند. این معضل دارای دو بعد است: اولین بعد تعیین حداقل سن ازدواج در سنی کمتر از ۱۸ سال و دومین بعد تبعیض جنسیتی در تعیین حداقل سن است. در موارد متعدد مشاهده می‌شود که حتی در صورت تعیین ۱۸ سال به عنوان حداقل سن قانونی ازدواج برای پسران، این سن برای دختران کمتر تعیین می‌شود و همین امر یکی از عوامل ابتلای هفت برابری دختران به ازدواج‌های زودهنگام نسبت به پسران است.^۲

1. UNICEF

2. <https://data.unicef.org> (تاریخ مراجعه به سایت: ۹۷/۲/۲۱ ساعت ۱۷:۳۰)

یکی از کشورهای درگیر با معضل ازدواج زودهنگام ایران است. تعیین سن ۱۳ سال به عنوان حداقل سن ازدواج برای دختران و ۱۵ سال برای پسران، استثنای بسیار موسع ازدواج کودکان در کم‌تر از سنین مذکور توسط ولی، آمار فزاینده ازدواج‌های زودهنگام، تعیین حداقل در کمتر از ۱۸ سال و تأکید بر سن بلوغ به جای سن رشد از جمله مشکلات پیش رو مواجهه با ازدواج کودکان در ایران است. مطالعه قوانین، بسترهای فرهنگی، اجتماعی، نقش عوامل اقتصادی و پیامدهای حاصله برای فرد و کشور حداقل‌های مورد نیاز برای آگاهی از وضعیت ازدواج کودکان در ایران هستند.

کشور دیگری که در چنان بالاترین تعداد ازدواج کودکان را به خود اختصاص داده است، هند می‌باشد^۱ که به دلیل جمعیت بالا، یک سوم از تعداد جهانی ازدواج‌های کودکان در هند رخ می‌دهد. تنوع فرهنگ‌ها، مذاهب و ادیان در این کشور می‌تواند رویه در علت‌شناسی ازدواج کودکان بسیار نتیجه‌بخش باشد، در حالی که حال اصلاح قوانین در هند مطابق معیارهای بین‌المللی و تدوین برنامه‌های جامع محو ازدواج کودکان می‌تواند اطلاعات و تجارب مفیدی را در اختیار سایر کشورها قرار دهد.

برای آنکه بدانیم ازدواج کودکان از چه نشأت می‌گیرد، چه پیامدها و آثاری دارد، تلقی حقوق بشری از آن چیست و چگونه می‌توان با آن مواجه شد، مطالعه‌ای میان رشته‌ای ضروری است و در این مسیر با تمرکز و اولویت‌بخشی به مطالعات حقوق بشری از یافته‌های جامعه‌شناسی، حقوق، پزشکی، روانشناسی و اقتصاد بدون ورود به مباحث تخصصی در حد لزوم بهره خواهیم جست و بررسی موردی دو کشور ایران و هند در راستای تأیید یا رد یافته‌های جهانی در این خصوص در دستور کار قرار دارند.

1. <http://Girlsnotbrides.org/ChildMarriageAroundTheWorld/india>

ازدواج کودکان دارای پیامدهایی است که جسم و روح کودک را با آسیب‌هایی مواجه می‌کند؛ احتمال گرفتاری به خشونت خانگی، بیماری‌ها و مرگ ناشی از زایمان، ترک تحصیل، افسردگی، بیماری‌های مقاربتی، مرگ و میر و سقط جنین و طلاق در این ازدواج‌ها بالا می‌رود؛ هر یک از این پیامدها شماری از حقوق بشری کودک که در کنوانسیون حقوق کودک شناسایی شده‌اند و دولت‌ها ملزم به تحقق آنها هستند را نقض می‌نماید از جمله حق آموزش، زندگی در محیط خانوادگی، رشد و تعالی، سلامت، زندگی عاری از خشونت، ممنوعیت بهره‌وری جنسی، آزادی بیان، توجه به نظرات کودک و... اگر نقض گسترده‌ی حقوق کودک را در کنار شیوع بالای ازدواج کودکان در سطح جهان در نظر گرفته شود، ضرورت پرداختن به این مقوله آشکار می‌گردد؛ از هر ۷ دختر در جهان ۱ نفر و در کشورهای در حال توسعه از هر دختر یکی از آنها در کودکی ازدواج می‌کند.

ضرورت بررسی و تبیین این مسأله هنگامی آشکارتر می‌گردد که بدانیم آسیب‌ها و پیامدهای منفی ازدواج کودکان تنها دامن‌گیر خود کودک نخواهد شد. افزایش جمعیت ناشی از ازدواج و بایزاری زود هنگام درآمد سرانه را کاهش داده و پیامدهای زیان‌بار آن در حوزه‌ی سلامت، هزینه‌های جامعه در بخش بهداشت و درمان را افزایش می‌دهد. ترک تحصیل ناشی از ازدواج زود هنگام و عدم اشتغال، سرمایه‌ی انسانی جامعه را بلااستفاده و سرمایه‌گذاری‌های جامعه در بخش آموزش را کم تر می‌نماید؛ مجموع موارد مذکور توسعه‌ی جامعه را با موانعی مواجه خواهد کرد.

علاوه بر معضلاتی که در سطح جهانی و به نسبت مشترک دامن‌گیر افراد و کشورها می‌گردد اگر مسأله را در ایران بررسی نماییم موضع منفی افکار جهانی نسبت به پذیرش و رواج بالای ازدواج کودکان را به وضوح

مشاهده خواهیم نمود. در بررسی گزارش‌های دوره‌ای ایران به کمیته‌ی حقوق کودک یا کمیته‌ی حقوق بشر و نیز در گزارشات دیده‌بان حقوق بشر، گزارشگر ویژه‌ی سازمان ملل متحد و سایر ارگان‌های بین‌المللی مربوطه یکی از نقض‌های حقوق بشری مورد تأکید، وضعیت ازدواج کودکان خصوصاً کودکان دختر در ایران است که از چالش‌ها و تعارضات بین‌المللی حقوقی ایران و نقض تعهدات کشور در خصوص اجرای کنوانسیون حقوق کودک،^۱ تضمین حق آموزش، منع تبعیض و ازدواج رضایتمندانه محسوب می‌شود.

در خصوص کشور هند نیز تعداد بسیار بالای ازدواج‌های کودکان و وقوع این ازدواج‌ها، سبب بسیار پایین بررسی مسأله را اقتضا می‌نماید. با عنایت به موارد مذکور و دلیل اینکه ازدواج کودکان جزو معضلات جهانی و داخلی است و به جهت حمایت از کودکان که در این برهه قادر به حمایت از خویش و اسرافام حقوق‌شان نمی‌باشند، پرداختن به مسأله ازدواج کودکان که جزو دغدغه‌های پدیده نیز هست، ضروری می‌نماید.

ادبیات موجود در زمینه ازدواج کودکان، دو گروه داخلی و خارجی تقسیم می‌گردد. پژوهش‌های متعددی در سایر کشورها در این موضوع صورت گرفته است اما هر یک از آثار موجود، تنها یک جنبه خاص از ازدواج کودکان پرداخته‌اند. ادبیات موضوع در کشور ایران، خلأ جدی مواجهه است. کتاب «طنین سکوت» اثر کامیل احمدی با رویکردی جامعه‌شناختی و دو مقاله از خانم ماهرو غدیری و آقای محمد نقی با زاویه دید حقوق بشری از معدود آثاری هستند که به موضوع ازدواج کودکان پرداخته‌اند. بنابراین مطالعه جامع پدیده ازدواج کودکان به ویژه در ایران بسیار مورد نیاز بود تا بخشی از خلأ موجود مرتفع گردد.

1. <http://www.newsweek.com/un-condemns-iran-increase-child-brides-young-10-423435> (تاریخ مراجعه به سایت ۹۷/۱/۱۶ ساعت ۱۸:۵۰)

پژوهش حاضر با روش توصیفی، تحلیلی و انتقادی، مشتمل بر سه فصل نگارش شده است. در فصل نخست به مفهوم‌شناسی و بررسی موردی کشورهای هدف یعنی ایران و هند می‌پردازیم؛ در مبحث نخست مفهوم‌شناسی ازدواج کودکان، تعاریف مبنایی مانند تعریف ازدواج، کودک، ازدواج کودکان، برخی اصطلاحات مشابه و تاریخچه‌ی مختصری از ازدواج کودکان را شاهد خواهیم بود. تا با ادبیات این حوزه آشنا گردیم، در مبحث دوم وضعیت ازدواج کودکان در ایران مطالعه می‌گردد که یکی از پرسش‌های فرعی پژوهش است، بدین منظور ابتدا دیدگاه‌های فقهی به ازدواج زود هنگام بررسی خواهد شد چرا که قوانین ایران در حوزه‌ی ازدواج عمیقاً ریشه در فقه امامیه دارند. سپس جهت آشنایی با رویکردهای اخیر به ازدواج کودکان، سیر تحول قوانین ایران در مورد سن ازدواج از پیش از انقلاب تا آخرین تحولات لایحه‌ی افزایش سن ازدواج را در دستور کار خواهیم داشت تا از این رهگذر مطابقت یا عدم مطابقت قوانین کشور با تعهدات و استانداردهای بین‌المللی را مورد سنجش قرار دهیم. در گفتار نهایی این مبحث آمارهای ازدواج کودکان، عوامل مؤثر و تأثیرات ناشی از آن بررسی خواهد شد تا وضعیت بینی مسأله در جامعه و ابعاد آن مشخص گردد. مبحث سوم اختصاص به مطالعه‌ی مؤثری دارد که نخست با اقتضائات خاص نظام حقوقی هند آشنا شده و سپس تحولات هند به سمت اصلاحات را دنبال خواهیم کرد؛ تقدم‌بخشی به بررسی موردی کشورهای هدف از این جهت صورت گرفته است که به دور از پیش داوود و اتکا به نتایج تحقیقات پیشین، با کشف عوامل مؤثر بر ازدواج کودکان و سائل متأثر از آن و مشاهده وضعیت ایران و هند به درکی نسبی از موضوع نائل شویم تا با استفاده از آن صحت یافته‌های دیگر تحقیقات را مورد سنجش قرار دهیم.

فصل دوم در رابطه با علل و پیامدهای ازدواج کودکان است. شناسایی علل ازدواج کودکان لازمه‌ی شناخت موضوع و توانایی مواجهه‌ی با آن است. آشنایی با پیامدهای ازدواج کودکان نیز در موضع‌گیری نسبت به پذیرش یا ردّ این سنج از ازدواج نقش محوری دارد. با بهره‌گیری از

مطالعات فصل نخست شش دلیل یا چرایی اصلی برای ازدواج کودکان شناسایی شده است از جمله: هنجارهای نابرابر جنسیتی، سطح پایین اقتصادی، مذهب، حفظ آبرو، بحران‌های بشردوستانه و فقدان یا کمبود تحصیلات که دو دلیل نخست سهم عمده‌ای را دارا هستند. پیامدهای ازدواج کودکان نیز به سه دسته تقسیم شده‌اند: پیامدهای مرتبط با سلامت جسمی و روحی مانند مرگ و میر حین زایمان، فیستول مامایی، بارداری‌های ناخواسته، بیماری‌های مقاربتی و خشونت خانگی؛ پیامدهای اجتماعی مانند محدودیت در مشارکت، انزوای اجتماعی، طلاق، مهاجرت، تن‌فروشی، ترک تحصیل و بازتولید هنجارهای نابرابری و در نهایت پیامدهای اقتصادی مانند افزایش هزینه‌های کشور، افزایش جمعیت و....

فصل سوم در انبساطی توان پاسخ به پرسش اصلی پژوهش را به دست دهد. پس از آشنایی با زمینه‌ی ازدواج کودکان و شناخت پیامدهای ناشی از آن درک دیدگاه حقوق بشر به مسئله دوار نیست. از آنجا که اسناد حقوق بشری و بین‌المللی عموماً به صورت اختصاصی به موضوع ازدواج کودکان نپرداخته‌اند شماری از مسائل مرتبط مانند سن، رضایت به ازدواج و حقوق متأثر از ازدواج زودهنگام را بررسی خواهیم نمود ابتدا مسأله‌ی ازدواج و رضایت به ازدواج را در اسناد بین‌المللی دنبال می‌کنیم تا مغایرت یا تطابق میان موضع اسناد حقوق بشری و مفاد آنها با ازدواج کودکان در مواردی که اسناد صراحت یا ارتباط مستقیم با موضوع دارند سنجیده شود، سپس با اشراف بر پیامدهای ازدواج کودکان تحلیل خواهیم کرد که کدام یک از حقوق بشری ایشان در صورت وقوع ازدواج زودهنگام تهدید یا نقض خواهد شد؛ به این ترتیب در هر فصل اطلاعاتی گردآوری می‌شود که ساماندهی مطالب در فصل بعد را مقدور خواهد کرد و فارغ از پیش‌داری و تبعیت صرف از آثار پیشین، ما را به پیش خواهد برد.